

نبض اقتصاد

میراث دولت سیزدهم در امنیت غذایی

گرانی محصولاتی مانند مرغ، تخم مرغ و لبنیات و گوشت ریشه در گرانی و کمبود خوراک دام، کمبود نهاده و ضعف در زیرساخت های مدیریتی است که هنوز تکلیف اینها بین وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و صمت مشخص نیست و قیمت این محصولات در آستانه انفجار است. دولت فعلی باید در مدت باقیمانده بخشی از مشکلات که مهمترین آن نهاده و خوراک است را تامین کند تا تولید کنندگان بتوانند به تولید ادامه دهند در غیراین صورت فتر این قیمت‌ها به زودی خواهدپرید که دولت فعلی تلاش می‌کند پس از ۴۵ روز اتفاق بیفتد.

گرانی گوشت قرمز در بازار چند سالی است که مصرف را به سمت مرغ سوق داده بود سرانه مصرف این محصول از ۲۵ کیلوگرم تا ۳۷ کیلوگرم بالا آمد و در عوض سرانه مصرف گوشت قرمز هم از ۱۲ به ۸ و حتی ۶ کیلوگرم کاهش یافت. بنابراین اگر قیمت مرغ هم بالا می رود مردم جایگزینی برای آن ندارند. مسئله دیگر این است که بازگشت دوباره به تولید واقعی و بازار با ثبات پس از تزلزلی که ایجاد شد به این راحتی امکانپذیر نیست بویژه اگر عامل آن ضعف های زیرساختی باشد به سادگی قابل جبران پذیر نخواهد بود.

بازاری که با موجودات زنده سرو کار دارد مولفه های کنترل تولید و قیمت در آن بسیار متنوع است که شرایط را خاص تر می کند.

نژادهای مرغ که تولید می شود و یا وارد می شود، خوراکي که برای آنها تهیه می شود، شرایط نگهداری و بازار آن همه متفاوت تر از بازار یک موجود بی جان است.

فرهاد اکبری رئیس اتحادیه سراسری مرکزی دامداران دراین باره گفت: دولت خوراک دولتی به دامداران نمی‌دهد و آنها به چند برابر قیمت از بازار آزاد خریداری می‌کنند. سایر نهاده‌ها هم به شدت گران شده و هزینه تولید را بالا برده است و نمی‌توانند با این و وضع تولید کنند. وی افزود: مشخص نیست چرا دولت دوازدهم واقعیت را نمی‌پذیرد، درحالی که همه نهاده‌ها گران شده، مگر امکان پذیر است که تولید با قیمت دستوری ادامه یابد، قیمت سبوس را از ۱۴۰۰ تومان به ۵۰۰۰ تومان رسانده‌اند، سایر خوراک دام نیز افزایش یافته و مسئولان فکر می‌کنند، علوفه مورد نیاز دامدار از بیابان به دست می‌آید، در حالی که برای همه آنها پول چند برابر پرداخت می‌شود.

اکبری در پاسخ به اینکه خواسته دامداران چیست گفت: تولیدیات دامدار کارشناسی شود و به ازای قیمت تمام شده برای گوشت و شیر قیمت تعیین شود، حتی آنها دنبال سود نیز نیستند. در مرغ و تخم مرغ هم شرایطی مشابه وجود دارد تولید کنندگان می‌گویند به دلیل هزینه‌های بالای تولید برای آنها به صرفه نیست و آنها ضرر می‌کنند.

اکبری ادامه داد: به دلیل افزایش هزینه‌ها، کار به جایی رسیده که دامداران دام آبستن را به کشتارگاه‌ها می‌فرستند و مجبورند، به این دلیل که نمی‌توانند شکم دام را سیر کنند هزینه یک دامداری با ۱۰۰ راس دام سنگین ماهانه حدود ۴۰۰ میلیون تومان هزینه خوراک دارد که در شرایطی فعلی قابل تامین نیست.

روغن ۲۰ لیتری دستگاه شیردوش در یک ماه ۲۰۰ هزار تومان افزایش یافت، قیمت دارو و دستمزد کارگر و مکمل و غیره هم همین طور روزانه افزایش می‌یابد، مکمل ۶ هزار تومانی شده ۱۸ هزار تومان شده است. اکبری درپاسخ به اینکه قیمت تمام شده شیرخام چقدر است؟ گفت: اگر خوراک دام به قیمت دولتی باشد همان ۶۴۰۰ تومان است، اما دامداران دسترسی به نهاده دولتی ندارند و با نهاده آزاد کیلویی قیمت تمام شده شیرخام ۱۲ هزار تومان می‌شود.

دولت تصدی گری، نظارت و توزیع نهاده را خودش به دست گرفته که این سیاست اشتباهی است و به همین دلیل نهاده وارداتی با ارز ۴۲۰۰ تومانی به جای توزیع در بازارگاه از بازار آزاد سر در می‌آورد.

کیلو کاه در سال گذشته ۱۰۰۰تومان بوده که در وضعیت فعلی به ۳۰۰۰ تومان رسیده است. براساس قیمت نهاده‌های دامی تعیین شده توسط وزارت جهاد کشاورزی و تشکیل های مختلف قیمت شیرخام ۶۰۰۰ تومان خواهد بود که ۲۵ درصد نیز هزینه سربار(هزینه واکسن، کارگر، برق و...) است.

طبعیتا باید بنگاه اقتصادی نیز به میزان هزینه‌های خود درآمد کسب کند تا همچنان پابرجا بماند، حدود ۷۵ درصد از هزینه پرورش دام مربوط به تغذیه آنهاست که ۵۰ درصد از این میزان را مواد حشبی همچون بونجه خشک، ذرت و کاه و کلش گندم تشکیل می‌دهد که قیمت هر کدام از آنها حداقل صد درصد افزایش یافته است. هزینه هر

ثبات قیمت با افزایش هزینه، همخوانی ندارد

موسی رهنمایی، قائم مقام نظام صنفی کشاورزی گفت: تامین نهاده‌های دامی توسط دامداران نسبت به سال گذشته افزایش یافته است، ولی همچنان دامداران باید ۳۰ درصد از نهاده‌های خود را از بازار سیاه تامین کنند چون تنها ۷۰ درصد از نهاده‌های مورد مصرف خود را از طریق سامانه بازارگاه وزارت جهاد کشاورزی تامین می‌کنند.

افزایش هزینه‌های تولید باعث نارضایتی دامپروران و نگرانی از آینده

امنیت غذایی کشور شده است

آثیر قرمز در صنعت دامپروری

تعداد زیادی از گاوها و گوسفندهای مولد و آبستن، راهی کشتارگاه می‌شوند. عده‌ای از فعالان صنعت دامداری

طی روزهای گذشته در اعتراض به پایین بودن قیمت شیرخام، شیرهای تولیدشده را مقابل فرمانداری‌ها معدوم کردند. همین دو خبر برای ما که گزارش تهیه می‌کنیم کافی است که به عنوان یک سوژه مطرح شود و به ابعاد گسترده آن بپردازیم. نکته مهمی که در دو بخش اشاره شده وجود دارد به خطر افتادن امنیت غذایی در کشور است. به نظر می‌رسد اختلاف دو وزارتخانه صمت و جهاد کشاورزی تمامی ندارد و برای اختیارات بیشتری که

می‌خواهند داشته باشند تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان باید هزینه آن را بپردازند. دامداران معتقدندد هزینه تولید گوشت و شیرخام افزایش چشمگیری داشته و دولت قصد ندارد در این زمینه یک تصمیم کارشناسی بگیرد. بررسی‌ها نشان می‌دهد پاییز سال گذشته، هزینه واکسیناسیون تب‌برفکی یک گاوداری با حدود ۷۰۰ راس دام، حدود ۵ میلیون تومان بوده اما امسال این رقم به ۳۵ میلیون تومان رسیده و هفت برابر شده است. با این حال دولت با افزایش قیمت شیرخام مخالفت کرده و در این راستا دیروز اتحادیه سراسری دامداران ایران طی نامه‌ای به وزیر کشاورزی خواستار اصلاح قیمت شیر خام شد و هنوز پاسخی به این نامه داده نشده است. جام جم به تحلیل دلیل افزایش قیمت شیرخام پرداخته و این‌که چرا دولت با آن مخالفت کرده است.

اعتراض دامداران

در روزهای اخیر، دامداران در استان‌های اصفهان، کرمان، یزد و فارس مقابل سازمان‌های جهاد کشاورزی استان‌ها تجمع و اعلام کردند که اگر شرایط فعلی ادامه یابد، به این تجمعات ادامه خواهند داد. فعالان صنعت دام و طیور به خبرنگار ما گفته‌اند که واحدهای بزرگ دامداری کشور تنها به اندازه مصرف یک روز یا یک هفته خود غله دارند و ریسک بسیار بزرگی است، سالانه به حدود ۱۲ میلیون تن غله نیاز داریم و دستگاه‌های متولی باید فکری برای این مساله می‌کردند. زمانی که در تحویل نهاده تاخیر انجام می‌شود به دلیل بالا بودن هزینه‌ها مرغ و دام در هر شرایطی که باشند راهی کشتارگاه می‌شوند در حالی که طبق اصول تولید باید حداقل چهار ماه ذخیره غله و خوراک برای تولیدکننده وجود داشته باشد. ظاهرا دولت قرار است اواخر تیرماه در این باره تصمیم‌گیری کند، اما فعالان این صنعت می‌گویند آن زمان دیر است و تعداد زیادی دام تا آن زمان ذبح می‌شوند. اردیبهشت امسال انجمن گاوداران ایران طی نامه‌ای خواستار افزایش قیمت شیرخام از ۴۵۰۰ تومان به ۶۵۰۰ تومان شدند اما ظاهرا با این نرخ موافقت نشد. آن طور که فعالان صنعت دامداری می‌گویند تعیین قیمت ۶۵۰۰ تومان با تایید دولت بوده اما محمود واعظی، رئیس دفتر رئیس جمهور چهارشنبه هفته گذشته یکباره اعلام کرد دولت با گرانی شیر خام موافقت نکرده است.

پس از این اظهار نظر، دامداران در شهرهای مختلف مقابل استانداری‌ها و فرمانداری‌ها تجمع کردند و شیر خام تولیدی‌شان را کف خیابان ریختند که بازتاب گسترده‌ای در فضای مجازی و رسانه‌های مختلف داشت.

افزایش مشکلات در بخش تولید

دامداری در بخش سنگین به دو بخش شیری و گوشتی تقسیم می‌شود. به طوری که دام‌های ماده برای تولید شیر و دام‌های نر برای آمین گوشت راهی دامداری‌ها و سپس کشتارگاه‌ها می‌شوند اما سیاست‌گذاری‌های انجام شده طی دو سال گذشته باعث شده تولید شیر و گوشت کشور با مشکلاتی همراه شود. هر کیلو یونجه سال گذشته با قیمت بین ۲۰۰۰ تا ۲۲۰۰ تومان به دست دامدار می‌رسید اما اکنون به ۵۰۰۰ تومان رسیده است. این مورد در سایر اقلام مربوط به خوراک دام مانند کاه، ذرت و ... نیز صادق است و افزایش هزینه‌های تولید به حدی زیاد بوده که دامداران می‌گویند نمی‌شود هزینه‌ها هر روز در مسیر رشد قرار بگیرد اما قیمت دستوری تعیین شود.

خطر امنیت غذایی

مسئولان وزارت جهاد کشاورزی همیشه گلابه داشتند چرا قانون انتزاع کامل اجرا نمی‌شود و گرانی و نابسامانی بازارهای مرغ و تخم مرغ را به این بخش ربط می‌دادند تا این‌که قرارگاه مرغ تشکیل شد تا در مورد تولید، صادرات و قیمت آن تصمیم‌گیری کند اما باز هم شاهد گرانی مرغ و تخم مرغ در بازار هستیم. مشکلاتی که این روزها در بازار گوشت و شیر مشاهده می‌شود.

اکنون دامداران به دلیل بالا بودن هزینه‌ها دام‌های مولد خود را راهی کشتارگاه می‌کنند که این مشکل می‌تواند کشور را در دو ماه آینده با مشکل جدی روبه‌رو کند.

به طوری که هم تولید شیرخام در کشور کاهش خواهد یافت و کاهش تولید در این بخش به معنای پایین آمدن تولید لبنیات در کشور و گرانی چشمگیر این کالا خواهد بود. از سوی دیگر زایمان گاوها کاهش می‌یابد و تولید دام سنگین گوشتی نیز در مسیر نزولی قرار می‌گیرد و به گفته کارشناسان در آن زمان وابستگی شدیدی به خارج برای تامین اقلام اساسی خواهیم داشت. موضوع دیگری که کارشناسان در این زمینه هشدار می‌دهند این است که در صورت ادامه کشتار دام مولد امنیت غذایی کشور به خطر می‌افتد و این در حالی است که کشور در بحران ارزی به سر می‌برد و برای تامین ارز به منظور واردات این کالا باید برنامه‌ریزی‌های دقیق انجام شود که زبان اصلی آن متوجه مردم است.

هشدار گرانی گوشت در مرداد

علی اصغر ملکی، رئیس اتحادیه گوشت گوسفندی هم در این باره گفته نگرانی مادر حال حاضر کشتن بره‌های ماده است که به نوعی نسل‌کشی محسوب می‌شود. کشتن بره ماده‌های مولد به آینده کشور ضربه می‌زند و از مرداد به بعد دچار کمبود دام و چالش در این حوزه خواهیم شد. ملکی با بیان این‌که بره ماده‌ها به دلیل خشک‌سالی، شرایط نامطلوب مراتع و کمبود شدید علوفه و همچنین نهاده‌های دامی کشتار می‌شوند، گفت: این بره‌ها وزن بسیار کمی هم دارند و حداکثر ۱۰ تا ۱۲ کیلوگرم گوشت از آنها حاصل می‌شود در حالی که در حالت نرمال میزان گوشت استحصالی باید حداقل ۲۳ کیلوگرم گوشت بدون دنبه باشد. این مقام صنفی تاکید کرد: اتفاقی که سال گذشته برای مرغ افتاد با ادامه این روند برای دام نیز رخ می‌دهد و دامداری به گونه‌ای نیست که مانند مرغ بتوان کاهش تولید آن را در مدت زمان کوتاهی جبران کرد.

میراث تلخ

فعالان بازار معتقدند دولت در شرایطی با سرکوب قیمتی قصد دارد بازار را مدیریت کند که دامداران در بخش تولید شیر دام‌های خود را به دلیل بالا بودن هزینه‌های تولید راهی کشتارگاه می‌کنند. سازمان نظام صنفی کشاورزی نیز چندی پیش در این زمینه گزارش داد که در صورت ادامه رفتار دولت دوازدهم میراث تلخی به دولت سیزدهم خواهد رسید. شیر خام جزو کالاهای خرید تضمینی است و از اردیبهشت امسال تاکنون چندین بار نامه‌نگاری شده تا قیمت شیرخام افزایش یابد. در صورت افزایش قیمت شیرخام قطعا قیمت لبنیات نیز افزایش خواهد یافت و به نظر می‌رسد مصرف لبنیات در ایران که نسبت به سایر کشورها سرانه بسیار پایینی دارد به مرز خطر برسد. همان طور که در گزارش‌های قبلی هم به آن اشاره شد مصرف لبنیات با هزینه درمان و سلامت کشور در تقابل است. به طوری که مصرف لبنیات کاهش باید هزینه درمان خانوارها افزایش خواهد یافت. از سوی دیگر باید توجه داشت تولید هر کیلو شیر خام بدون یک ریال یارانه ۹۰۰۰ تومان خواهد بود و با قیمت فعلی که پیشنهاد شده ۲۵۰۰ تومان اختلاف دارد. برخی کارشناسان معتقدند دولت یارانه از آن بخش را حذف کند و به خانوارهای کم درآمد اختصاص دهد. حتی پیشنهاد شده به سه دهک پایین جامعه سبد کالای لبنیاتی تحویل شود تا از خطر مصرف لبنیات در امان باشند. اقداماتی که برای دولت بعد هزینه‌های بالایی به دنبال دارد.

هزینه‌ها آزاد؛ قیمت دستوری

نگاه

ناصر استاد احمدی، تولیدکننده دام گوشتی

دولت در فازاول، قیمت سبوس اصناف و صنایع را گران کرد که البته خبرها حاکی از آن است که فعلا جلوی این کار گرفته شده و مشکل اصلی دامداران این است که ستاد تنظیم بازار طبق مصوبه‌ای در ۲۶ خرداد امسال قیمت سبوس را آزاد اعلام کرده است. طبق این مصوبه، ستاد تنظیم بازار متعهد شده افزایش قیمت سبوس نسبت به بازار آزاد را در قیمت تمام شده شیر لحاظ کند. از آنجا که در حال حاضر دولت اعلام کرده قصدی برای افزایش قیمت شیر ندارد باید قیمت سبوس دولتی تعیین شود. اتحادیه دامداران به این منظور طی نامه‌ای به ستاد تنظیم بازار درخواست لغو مصوبه کرده و خواستار این شده که سبوس به نرخ دولتی در میان دامداران عرضه شود. قرار بر این است که ستاد تنظیم بازار در ماه فعلی نیز سبوس را به نرخ دولتی در میان دامداران عرضه کند ولی این که چه تصمیمی برای شیر و سبوس در آینده گرفته خواهد شد هنوز مشخص نیست. قیمت نهاده‌های دامی به شدت افزایش پیدا کرده به طوری که علوفه دولتی نسبت به سال گذشته با افزایش ۴۲ درصدی روبه‌رو شده است. قیمت ذرت هم از ۳۰۰۰ تومان به ۱۹۰۰ تومان رسیده و قیمت سویا نیز از ۲۴۵۰ تومان به ۳۳۵۰ تومان رسیده و این امر برای دامداران بسیار سنگین است.

اتحادیه دامداران تقاضا کرده که تصمیم‌گیری‌های نهایی به یکی از این دو صورت باشد یا این که جو، ذرت و سویا با نرخ ۸۵۰۰ تومان عرضه و قیمت سبوس هم تغییر نکند یا دولت کالا آزادسازی کرده و هیچ علوفه‌ای به دامداران ندهد و قیمت شیر را به ۱۰ هزار تومان برساند. قیمت واکسن تب‌برفکی در دو سه سال گذشته هر دوز ۶۰۰۰ تومان برای دامداران تمام می‌شد اما در سال جاری قیمت این واکسن به ۶۰ هزار تومان رسیده که این واکسن باید هر چند ماه یکبار به دام‌ها زده شود.

رد پای نان در شیر خام

افزایش قیمت تمام شده عوامل تولید یا همان نهاده‌های دامی تولید شیر خام به ۶۴۰۰ تومان رسیده است. به همین دلیل ابتدای امسال تشکیل‌های دامداری مکاتبات زیادی با ستاد تنظیم بازار، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان داشت و بر این اساس تصمیم گرفته شد قیمت ۶۴۰۰ تومان برای هر کیلوگرم شیر خام تعیین شود. در جلسه سه هفته قبل ستاد تنظیم بازار قرار بود که این قیمت اطلاع‌رسانی شود، ولی مسئولان ستاد اعلام کردند طبق دستور حسن روحانی، رئیس‌جمهور هیچ کالایی تا زمان برگزاری انتخابات ریاست‌جمهوری رنگ افزایش قیمت به خود نمی‌بیند. در جلسه مذکور به ستاد تنظیم بازار پیشنهاد کردیم در حال حاضر قیمت را امضا و به تصویب برسانیم، سپس آن را بعد از انتخابات و روز یک تیر ماه ابلاغ کنیم که مورد موافقت اعضای ستاد تنظیم بازار قرار گرفت. سه‌شنبه هفته گذشته طبق دستور کاظم خاوازی، وزیر جهاد کشاورزی قرار بود کارگروهی در این وزارتخانه برای تعیین قیمت شیر تشکیل شود. در همان روز، جلسه با حضور امید کیلانپور معاون بازگانی وزارت جهاد کشاورزی، عباس تابش رئیس سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، عباس قبادی رئیس تنظیم بازار و بنده برگزار شد و قرار بود قیمت ۶۴۰۰ تومان ابلاغ شود.

با این حال، فرای همان روز متوجه شدیم این قیمت ابلاغ نشده و حتی آقای واعظی، رئیس دفتر رئیس‌جمهور درباره افزایش قیمت شیر گفته هیچ گرانی‌ای نباید بدون هماهنگی اتفاق بیفتد. سه ماه است با نهاده‌ها و معاونت‌های زیرمجموعه وزارت جهاد کشاورزی و صمت برای تعیین قیمت جلسه گذاشته‌ایم و خروجی آن به صورت مصوبه بیرون می‌آید. آیا این هماهنگی نیست؟ قیمت نهاده‌های دامی به شدت افزایش پیدا کرده، به طوری که نسبت به سال گذشته کاه ۸۰۰ تومانی به ۴۰۰۰ تومان، یونجه ۲۰۰۰ تومانی به ۵۷۰۰ تومان، ذرت ۶۰۰ تومان به ۱۶۵۰ تومان رسیده است که این سه محصول ۶۰ درصد هزینه تولید دام را تشکیل می‌دهد. سه هفته قبل نیز دولت با آزادسازی قیمت سبوس قیمت آن را از ۳۰۰۰ تومان به ۴۰۰۰ هزار تومان رساند.

چطور دامدار باید در این شرایط به تولید ادامه دهند، طبیعی است دامداران برای این‌که صدایشان شنیده شود با اعتراض و تجمع جلوی فرمانداری چند استانی که قطب تولید شیر کشور بودند قصد دارند صدایشان به گوش مسئولان برسانند. حق دامدار در حال حاضر ضایع می‌شود. آقای رئیس‌جمهور برای این که می‌خواست قیمت نان افزایش پیدا نکند دست در جیب دامداران کرده و قیمت سبوس را آزاد کرد و مابه التفاوت آن را از دامداران تامین کرد. با افزایش قیمت نهاده‌های دامی در کشور، خشکسالی که در ۵۰ سال اخیر بی‌سابقه بوده و همچنین آزادسازی قیمت سبوس دامدار چطور می‌تواند با همان قیمت قبلی به تولید خود ادامه دهد، بنده حاضرم به صورت مجانی گاوداری خود را در اختیار مسئولان قرار دهم و اگر توانستند با قیمت شیر فعلی گاوداری را اداره کنند، کل زندگی خود را به نام آنها خواهم کرد. از ابتدای سال شاهد افزایش قیمت کالاهای اساسی در کشور بودیم و برخی بر این باورند به دلیل تخصیص نهاده دامی قیمت شیر خام نیز باید تعیین شود در حالی که هزینه‌های بخش تولید آزاد است اما قیمت گذاری دستوری است.

سید احمد مقدسی

رئیس هیات مدیره انجمن صنفی گاوداران